

УДК 351

Р. М. Богачев,

канд. філос. н., доцент, докторант кафедри парламентаризму та політичного менеджменту
Національної академії державного управління при Президентіві України, м. Київ

ЕЛІТА ТА ПРОЦЕСИ САМООРГАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА: СИСТЕМНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ

R. M. Bogachev,

PhD, docent, doctoral student of parliamentary and political management of the
National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv

ELITE AND SELF-ORGANIZATION PROCESSES SOCIETY: SYSTEMIC TRANSFORMATION

Автором окреслюються напрями формування методологічного фундаменту та методичної бази, механізми та засоби стимулювання цивілізаційного вибору людини через формування та актуалізацію матриці «інакше-можливого» як джерела детонації практичного перетворення в ритміці формотворчість-культуротворчість-свободотворчість. Визначається відповідне коло проблем гуманізації суспільного життя та механізмів їх вирішення на всіх рівнях системи управління.

Методологія перетворених форм дозволяє опрацювати механізми сприяння або сповільнення процесів суспільного розвитку. Ірраціональні перетворені форми виникають та розгортаються під впливом біологізму, суб'єктивізму, солідарності.

Визначено теоретичне підґрунтя та необхідність подолання ірраціональних перетворених форм. Нова основа побудови матриці «інакше-можливого» визначається елітою або її ірраціональними перетвореними формами: ерзац-елітою, псевдо-елітою та квазіелітою. Методологічне підґрунтя формування матриці «інакше можливого» стає основою напрацювання відповідних інструментів управління соціальними системами та суспільним розвитком в царині невизначеності та швидкоплинності зовнішнього простору (в т.ч. Модель фаз трансформації та дії перетворених форм самоорганізації).

Саме це потребує подальшого дослідження, зумовлює подальші напрями наукової розвідки, теоретичного обґрунтування та практичного втілення, зокрема механізмів та практик самоорганізації в напрямі гармонізації її сутності та форми процесів суспільного розвитку.

The author outlines the directions of forming the methodological foundations and the methodological framework, the mechanisms of the stimulating the civilization to use the matrix of the "other-possible" as a source of practical detonation of the society's transformation. This determines the appropriate range of issues of the social life's humanization and the mechanisms of the social problems' decisions at all levels of the governance.

Proposed methodology allows to make use of the simulacrum's mechanisms for facilitating or slowing the processes of social development. Author has studied the irrational simulacrum under the influence of the biologism, the subjectivity and the solidarity.

Theoretical basis and methods of overcoming of the irrational simulacrums are used to determine the basis for constructing a new matrix "other-possible" by elites or elite's irrational simulacrums. The proposed methodological framework for constructing a new matrix "other-possible" for self-organization is the basis for the social development and the relevant social systems' management tools, for example: The Model of the Phase transformation and the simulacrums' results.

The new principles may be used for rebuilding of the relations and for the transformations of the societies' life. There're what we needs for further studying, providing and practical implementation.

Ключові слова: розвиток, форма перетворена, соціальна система, самоорганізація, трансформація, еліта, матриця «інакше можливого», суб'єктивність, творчість.

Keywords: development, simulacrum, social system, self-organization, transformation, Matrix of "Otherwise Enabled", subjectivity, creativity.

Актуальність теми. В сучасних умовах намічаються істотні зміни в сутності, властивостях та характері управлінської праці загалом, в сфері політичного менеджменту та державного управління зокрема. Осмислення цих змін особливо важливо в умовах переходу до публічного управління на засадах відкритості, узгодженості з громадською думкою, що орієнтується на суспільне благо; переходу від регуляції через дерегуляцію до саморегуляції; переходу до нової моделі управління та образу державного службовця – з ментальністю державного менеджера – краще: державного діяча. Тобто, переходу до полі-сегментної системи професійної підготовки політиків, адміністраторів, аналітиків, антикризових та інноваційних менеджерів міжнародного, національного та регіонального рівнів тощо.

З одного боку, сучасна картина світу характеризується сполученням глобального та локального: поставанням єдиної економічної системи (І. Валлерштайн, Дж. Бенігер), наростанням суспільних проблем (В. Вернадський, Т. де Шарден, П. Дракер) [6], формуванням єдиного інформаційного простору (А. Тоффлер, Д. Белл, А. Турен) [22; 23], загостренням проблем незбалансованості виробництва, споживання та розподілу (Дж. Гелбрейт, В. Афанасьєв) тощо. А з іншого – втрачено джерел

розвитку в межах класичної, некласичної та постнекласичної парадигми детермінованої економіки, формуванням відносно самостійних взаємопов'язаних підсистем, розвитком плюралізму в інституційній сфері, появою самостійних спільнот, плюралізмом культурних форм тощо [10; 25]. А головне – «кризи кризового способу буття» (Б.В.Новіков) [16] сучасного соціуму.

Більш того, результати глобалізації все частіше ставляться під дуже серйозний сумнів: глобалізація як соціально-економічна інтеграція світового економічного простору супроводжується його фрагментацією, деградацією суспільних інститутів та атомізацією суспільства.

В той же час, адекватні наукові теорії та належна теоретико-методологічна основа процесів суспільної самоорганізації в складних умовах сьогодення є необхідною умовою суспільного розвитку на основі об'єктивного відтворення власної історії, формування елітою та реалізації суспільством належних концептів «інакше можливого» (О.С.Панарін) майбутнього людини, держави, соціуму, людства загалом.

Постановка проблеми. Одним з основних джерел виникнення та загострення проблем сучасного розвитку та впровадження нових механізмів управління на всіх рівнях є невідповідність сутності процесів до їх організаційних форм, що виступає джерелом розбалансування суспільно-політичної системи та виникнення суспільних колізій сьогодення.

В реальності світ переповнений геополітичними протистояннями, суспільними антагонізмами, перенасичений громадянськими конфліктами та локальними війнами. Наприклад, на міжнародному рівні геополітика вибудовує понятійний апарат та методологічний інструментарій щодо застосування суто суб'єкт-об'єктивних взаємозв'язків та відносин на міжнародному рівні: «науковим обґрунтуванням» доцільності відкритих та закритих протистоянь суб'єктів міжнародного права – суб'єктностей, – їх альянсів за країнами та вплив над певними територіями та іншими об'єктами впливу, примусу, тиску, пригнічення тощо; теоретичним освіченням суб'єкт-об'єктивних взаємозв'язків як баналізованої реальності міжнародних відносин та реалій світової політики (модель гнучкої або жорсткої біполярної системи; модель ієрархічної системи; поняття холодної війни, військово-стратегічний паритет, супердержава, геополітичне стримування тощо).

Більш того, на національному рівні, на тлі дедалі більшого розшарування суспільства, жорсткої стратифікації, вся увага зосереджується на процесах формування та розвитку великої кількості соціальних моделей, шаблонів, форматів та зразків, які стають перетвореними формами суспільного життя. Вони відволікають та зосереджують виключно на собі як на джерелах потенційної суспільної напруженості й соціальних конфліктів увагу та ресурси суспільства. В той же час процеси розбалансування та невірноваженості суспільного відтворення прогресують: антагонізація суспільства – з початку XXI століття співвідношення доходів 10% найбагатших до 10% найбідніших зростає від 10:1 до 60:1; люмпенізація населення – зростання частки населення, що живе за межею бідності зростає з 10% до 40%; декаліфікація та пауперизація населення – співвідношення мінімальної на середньої заробітної плати складає 1:3 тощо.

Поряд з цим в філософсько-світоглядній площині виникає основа простору соціальної міфотворчості. Простору, в якому продукується та фабрикується *світ псевдо-культури* – світ політиканства та біологічного пристосовництва, тобто підлабуництва, соціальної мімікрії, світ суспільних містифікацій, модусів суто тваринного, біологічного способу «розв'язання» суперечностей між «індивідуумом та середовищем», елітою та суспільством. Тому еліта має непересічне значення.

Крім того, в суспільно-політичній та соціально-економічній площинах, в суспільній свідомості щодо можливості еліти генерувати моделі «інакше можливого» суспільства, то поступово відбувається остаточна зневіра в модернізацію та раціоналізацію: в межах футурологічного напрямку (О.Флехтгейм) та інших соціально-інституціональних технократичних концепцій з'являється біля 20 визначень з префіксом "пост-" [10]. Але відповідних результатів окрім економічних криз та суспільних антагонізмів досі не видно. В чому причина?

Сучасні односторонньо-аналітичні методи суспільних наук спрямовані виключно на теоретичний аналіз, який не передбачає синтез. Саме абсолютизація аналітичних методів, надання синтезу другорядної ролі є основною причиною того, що сучасні методи дослідження процесів формування та розвитку соціальних систем – в царині політики, економіки, управління суспільним розвитком тощо, – перестають відповідати змісту діяльності людини, що й зумовлює негативні наслідки.

Аналіз публікацій. Проведені філософські та суспільно-політичні розвідки в рамках творчого підходу (Льєнков Е.В., Босенко В.О., Новіков Б.В., Науменко Л.К., Босенко О.В., Муратова І.А., Мельниченко А.А., Новіков Г.Б.) [4; 9; 19; 20]. дозволяють констатувати стрімке наростання вельми тривожних тенденцій та доведене до краю загострення соціальних колізій: *знеособлення та "масовізація", духовна деградація та суцільна маргіналізація, свідомо дезінформація та суспільна дезорієнтація, соціокультурна дезадаптація та цілеспрямована десоціалізація.*

З одного боку, недосконале розкриття зв'язку між змістом та організаційними формами розвитку соціальних систем простежується у поглядах на роль та сутність синергетичних ефектів, синергізму (І.Ансоффом, М.Портер, Р.Картер, Г.Хемел, К.Прахлада) [1; 21].

З іншого, головна увага *теорії організації* щодо формування та розвитку організації зосереджується на ЗОВНІШНІХ та ВНУТРІШНІХ факторах впливу на організацію (Дж.Вудворд, Ч.Перроу, Т.Барнс, Дж.Сталкер, А.Чандлер, Г.Мінцберг, Е.Штейн). Безумовно, із зростанням ступеню інтенсивності, насиченості та щільності суспільних взаємозв'язків – ЗОВНІШНЬОГО, – проходить їх ускладнення й на рівні окремої спільноти, компанії, корпорації, держави, суспільства – ВНУТРІШНЬОГО (І.Ансофф, Г.Мінцберг, Е.Штейн).

Тому, приймаючи до уваги комплексний характер предмету дослідження, доречно використовувати не тільки принципи та підходи сучасного менеджменту, але й напрацювання *соціальної філософії та соціології* щодо дослідження та врахування ЗОВНІШНІХ та ВНУТРІШНІХ факторів впливу на організацію, установу, спільноту, народ, соціум в цілому. Крім того, наголос необхідно зробити на функціях *еліти* як однієї з складових системи управління: по-перше, це функція *адаптації до зовнішнього середовища*, а по-друге, це функція *внутрішньої інтеграції*, а головне – генерування належних *матриць-зразків «інакше можливого»* з метою *соціалізації та людинотворення*.

На жаль, більшість дослідників або взагалі заперечують роль суперечностей у розв'язанні колізій або декларують, що сучасні соціальні суперечності потребують вирішення лише у соціально-культурній площині (Т.Парсонс, Е.Штейн, Р.Дарендорф, Л.Козер, Г.Зіммель). Так автор теорії соціальних систем, Т.Парсонс, синтезує підходи М.Вебера, Г.Зіммеля, Е.Дюркгейма, В.Парето, А.Маршалла, З.Фрейда [5; 23; 24] та пропонує загальну теорію дії (структурний функціоналізм). Розвиток цього підходу – неоеволюціоніська порівняльна соціологія, – також не визначає та не обґрунтовує зв'язку змісту суспільної діяльності по відношенню до організаційної форми процесів розвитку.

Тому, за іншим напрямом, слід зупинитися на виникненні на початку 70-х років *діяльнісного підходу* (С.Батенін, Е.Льєнков, В.Іванов, Г.Давидова, М.Каган, Л.Зеленов [8; 9]), який спрямовано на доведення принципу діяльності до принципу самодіяльності, розуміння останнього як субстанційної характеристики соціуму, признання невідворотності трансформації діяльності в творчість. До аналогічних висновків приходять дослідники в рамках концепції сталого розвитку [24]. Її теоретична база – ноосферний підхід В.Вернадського, – стає плідною основою для постановки та вирішення соціально-філософських та загальносистемних проблем у працях М.Згуровського, З.Герасимчук, С.Дорогунцова, О.Ральчук, Л.Мельник, А.Мельниченко, Н.Багрова, В.Гесця, Б.Данилишина, М.Долішньої, І.Недіна, А.Гранберга, В.Матросова, М.Моїсєєва тощо. Але залишається багато спроб здійснити збереження *status quo* окремих політичних та соціальних груп – так званих «еліт» різного гатунку, – в форматі перетворених форм процесів суспільного відтворення.

Тому окремо слід зазначити, що цілий ряд фундаментальних праць класиків минулого та теперішнього – М.Вебера, К.Маркса, Ж.Бодрійяра, М.Мамардашвілі, С.Жижєка, Р.Зіммеля, А. Камю, – присвячений саме загально-методологічній проблематиці форми перетвореної [3; 5; 17; 18].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проблема перетворених форм суспільних відносин відзеркалюється в низці спеціальних досліджень, присвячених поняттю «форма перетворена» (Т. Брисіна, А. Мельниченко, М. Шкепа, С. Кущенко) [15; 27], в тому числі в соціально-економічній площині (М. Лангштейн, О. Хамідов, А. Корваченко, В. Логачев, Г. Нерсесян) [11; 13; 26]. Однак комплексних досліджень феноменів форми перетвореної, які поглиблюють розуміння суспільно-політичних колізій сьогодення та філософських проблем, в тому числі на прикладі феноменів еліти та елітарності сутнісно не вистачає.

Крім того, в межах діяльнісного підходу, в останній чверті XX – на початку XXI століття завдяки творчості Г.Батішцева, В.Босенко, Е.Льєнкова, М.Златіної, А.Канарського, М.Ліфшиця, М.Мамардашвілі, І.Муратова, Л.Науменка, Б.Новікова [2; 4; 7; 8; 9; 12; 14; 20] формується та розвивається творчий підхід, який обґрунтовує, що в сутності розвитку сучасної соціальної системи лежить рефлексія власної сутності, усвідомлення себе як форми взаємодії суб'єктів, що має на меті стимулювання діяльності-самодіяльності-творчості кожного-багатьох-всіх.

Але й на цьому шляху інформаційного шуму більше ніж практичних надбань. Крім того, без створення методологічного фундаменту та методичної бази, дійсно наукового обґрунтування дії щодо використання раціональних та подолання ірраціональних перетворених форм у суспільстві та на всіх рівнях системи управління вирішити проблеми суспільного розвитку **неможливо**.

Метою дослідження є рефлексія суспільних колізій та феноменів сьогодення криз призму евристичного потенціалу категоріального блоку «перетворена форма» на прикладі феномену еліти з метою визначення та формування механізмів запобігання-подолання ірраціональних перетворених форм як причин того, чому процеси суспільного розвитку в політиці, економіці, соціумі невідворотно призводять до кризових або навіть просто регресивних процесів в суспільному житті, деградації соціальних систем загалом.

Це потребує дослідження засадничих положень геополітичних конструктів, теорії організації, що мають безпосереднє відношення до феномену

диференціації суспільства, виокремлення **еліти** відбувається поширення вузько-раціональних перетворених форм *зразка-матриці-патерну «інакше можливого»*, однак лише з урахуванням вузькогрупового (*груповий суб'єктивізм*) без спільно-цілого.

Починається поширення та нашарування перетворених форм на всю систему суспільних взаємозв'язків, а згодом відбувається розмежування і знеподібнення перетворених форм, початок редукції та отримання якостей *ірраціонального*. В результаті неконтрольованої *субституції* перетворені форми набувають ознак квазісамостійності, генерується прошарок форм, які через всеосяжність їх застосування все далі відчужуються від сутнісних суспільних сил та остаточно втрачають ознаки раціональності, адекватності.

Суб'єктивне, групове зводиться в ранг загального: формується *солідаризм*, а відповідно еліта поступається місцем *ерцац-еліти*. Зовнішнє збалансування перманентного порушення стану функціонування системи супроводжується самостійністю *ірраціональних перетворених форм та сповільненням процесів самоорганізації та суспільного відтворення* загалом.

Порушення у системі суспільного відтворення, розвитку окремих галузей економіки, інших господарських одиниць сповіщає про генезу механізмів та модусів ірраціональних перетворених форм процесів самоорганізації та про перехід до фази **Субстантивізації**: порушується цілісність-єдність суспільних взаємозв'язків, виникає відчуття суспільного розладу, різнобою, відсутності розмірності, гармонії та співмірності, загострюється однобокість.

Поступово ірраціональні перетворені форми підкорюють раціональні, внаслідок чого *процеси самоорганізації та суспільного відтворення відверто гальмуються*. Отримує поширення ускладнення навіть зовнішньої гармонізації та самоорганізації взаємозв'язків системи, конкретні взаємозв'язки дедалі відкидаються та хронічно втрачають своє сутнісне значення завдяки механізмам розпаду та їх заміни фіктивними. *Ерцац-еліта* з повним правом набуває статусу фіктивної, *псевдо-еліти*, яка навіть не зацікавлена в збалансуванні, а займається штучною та фіктивною імітацією розвитку. Наслідком дії *псевдо-еліти* – є відсутність внутрішньої єдності, атомізація та знищення конкретних суспільних взаємозв'язків в царині *ірраціональних перетворених форм* суспільного розладу. Крім того, відбувається відрив та набуття повної самостійності квазіформами-квазімісту, тобто поступово стає неможливим навіть зовнішнє фіктивне збалансування на основі спотвореної псевдо-елітою *квазі-зразка-матриці-патерну «інакше можливого»*.

Сублімація починається з відриву суспільного розуміння значення, ролі та важливості сутнісних сил у системі суспільного відтворення. Це супроводжується втротою функціональності та суспільною *дискримінацією*, які загострюються до рівня тотальних механізмів *деструкції*. Всі виміри буття заповнюються ірраціональними перетворені форми простору *Міфотворення*, простору квазі-самостійності ірраціональних перетворених форм *квазі-зразка-матриці-патерну «інакше можливого»*, зразка *простору Світлопродання*.

Внаслідок руйнування будь-яких передумов самоорганізації, відбувається поширення *«дискримінаційного розвитку»* через надання переваг лише окремим складовим, ланкам для імітації збалансування розвитку. Сформовані передумови для початку тотальної актуалізації негативних тенденцій та деструктивних суспільних зрушень, ірраціональні перетворені форми нашаровуються. Суб'єктом та «творцем» цього виступає *квазіеліта*.

З плином часу суспільний регрес та інволюція стають неминучими і невідворотними, починаються хронічні та затяжні суспільні розлади, які стають все більш вираженими в гострих формах суспільних колізій та антагонізмів. Вимір буття перебуває у полоні *конкретної фіктивності* та простору *Міфотворення-Світлопродання*.

«Вінцем» імітації розвитку стає модус *звиття* (рецесії, стагнації) – економічної, соціальної, інституційної, політичної, суспільної тощо. Властивість *мережовості* як показник здатності до самоорганізації знищено, а суспільне відтворення *припиняється*. Це супроводжується серйозним, системним і масовим поширенням негативних суспільних зрушень як результату хронічного ігнорування суспільних диспропорцій. Постає новий регресивний шабел у розвитку, коли ірраціональні перетворені форми стають привілейованими формами розвитку. Розвиток консервується як такий. Розглянемо сновні характеристики ерцац-, псевдо та квазі-еліти.

СУТНІСТЬ – підкорення, примус, вплив як розірванн взаємодії, спотворення раціональних зразків-матриць-патернів «інакше можливого».

МЕТА – абсолютна влада над кожним-багатьма-всіма та свобода від всього людяного; звиття як спосіб утилізації розвитку взагалі.

ОСНОВА: СУТНІСНА – “поділяй та володарюй”; експлуатація та розлюднення; пристосування та присвоєння; **ЕКОНОМІЧНА** – *doutdes* (лат. давати тільки тоді, якщо ти щось отримуєш), лібералізм, економізм, фінансизм, хрестатистика; **ПОЛІТИЧНА** – приватна власність на владу, демократія, політиканство; **ІДЕОЛОГІЧНА** – приватна власність на істину, плюралізм, “філіація ідей”, суб'єктивізм здорового глузду, метафізична халява, принцип номадичності; **ФІЛОСОФСЬКА** – приватизована думка (“я так собі думаю”), постмодерн, філософування, езотериканеоразизму; **ЕСТЕТИЧНА** – “чуттєва розкутість”, культ повторності, несмаку, естетство, буржуазність, нарцисизм, псевдо- та антикультура; **ЕТИЧНА** – *quidproquo* (лат. хто дає, має отримувати щось в замін), біологізм, антигуманізм для всіх та антропотейзм для обраних, практицизм, гедонізм; **ІНСТИТУЦІЙНА** – вульгаризована держава, бюрократія, кріптократія, клептократія, медіакратія; олігархія, клір, політиканство; **СОЦІАЛЬНА** – солідаризм, споживацтво, сибаритство, сексизм, пасивний анархізм, неоразизм, екологізм, прогресизм, «блат» та кумівство.

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ – індивідність, псевдо-державний апарат, сурогати асоціацій, ліквідний бізнес, корумпована квазі-влада, фінансова олігархія, бюрократія, кріптократія, клептократія, медіакратія, політиканство в т.ч. **декреатори** (“світожерських справ майстер”, богема-бомонд, суб'єктивізм, нацизм) та **декреати** (пересічні громадяни, вульгаризована держава, електорат, офісний планктон, «піпл», голота).

ОРГАНІЗАЦІЙНА ФОРМА – павутиння, лабіринт, ієрархія декретів-декреаторів; маскульт-«попса».

СПОСІБ ІСНУВАННЯ – Біологізм, Суб'єктивізм, Солідаризм, репродукування біомаси та виживання, споживацтво, розговіння свободою, активізм, конформізм та нонконформізм, тотальна конкуренція та кризовий спосіб буття, сповільнення, гальмування, припинення самоорганізації.

ТЕХНОЛОГІ ІСНУВАННЯ – дисипація, дезінтеграція та її модуси: десоціалізація, дезадаптація, дегуманізація, деградація, деіндустріалізація, депопуляція, дискредитація, дискреція, дистопія, соціальна дисемінація тощо. До дурної нескінченності, тому що в антигуманізму як і у глупоти меж немає.

МОДУСИ ІСНУВАННЯ – дисонанс, диспропорція, дисгармонія, дискурс; дискомфорт, дистимія, депресія, дисиміляція суспільства, громадська дисфункція, дисфагія та нудота від чуттєвої, моральної, матеріальної нерозбірливості та ненажерливості, хіть, примха, пересічність, міщанство, “професійний кретинізм”, пофігізм, епатаж, маргіналізм тощо.

ПРОСТІР ТА ЗАСОБИ САМОЗБЕРЕЖЕННЯ – спотворені інофірми матриць-зразків «інакше можливого», простір *МІФОТВОРЧОСТІ* та *МІФО-ВИТВОРЕННЯ*, *ФАШИЗМ*, *ЗВИТТЯ* та суспільний розклад.

РЕЗУЛЬТАТ – спочатку духовне, чуттєве, моральне, матеріальне зубожіння та скіння, потому – імітація життя та нарешті – *НЕБУТТЯ*.

Висновки та пропозиції. Для гносеологічного викриття спромог запропонованого понятійного апарату в контексті процесів самоорганізації підсумуємо основні **фази трансформації та результати дії перетворених форм** в напрямі генези та/або занепаду еліти та суспільного простору.

Від початку першоджерелом редукції є *система-субстрат*, у якій відбувається поступове заміщення дійсних (належних) взаємозв'язків та відносин символічними. Так виникає гносеологічний конструкт *системи-субституції*, в якому здійснюється відрив форми у проєкції деформації (перетворення) від дійсного змісту, тобто здійснюється генеза перетвореної форми на рівні *формо-утворення* нового рівня цілісності системної раціональності. Суб'єктом стає *ерцац-еліта*, а результатом дії перетворених форм – *сповільнення* самоорганізації та суспільного розвитку загалом.

Дія ірраціональних перетворених форм неодмінно веде до деформації змісту суспільних взаємозв'язків та взаємодій, спотворення змісту на рівні *формо-здійснення* у модусі *система-субстантивізації*, суб'єктом якої виступає *псевдо-еліта*, а результатом – *гальмування* самоорганізації та розвитку.

В подальшому відбувається відрив перетвореної *квазі-форми-змісту* від *системи-субстрату*, осягнення ознак та властивостей псевдо-автономності в модусі *системи-сублімації*. Виникає *квазіформа-квазіміст* та, відповідно, *квазі-еліта*. Процеси самоорганізації та суспільного розвитку *припиняються* взагалі.

Ці процеси знаходять відображення в спотворенні процесів самоорганізації та потенціалу *зразка-матриці-патерну «інакше можливого»* шляхом генерування та актуалізації потенціалу негативного *квазі-зразка-матриці-патерну* в суспільних формах примусової, зовнішньої організації соціальних систем. Основними рисами ерцац-, псевдо- та квазі-еліти стають.

Вибір та використання запропонованої моделі та вищенаведених термінів зумовлений розумінням специфіки генезису та використання евристичних спромог категоріального блоку «перетворена форма», а також особливостями здійснення механізму їх перетворень (трансформацій) у суспільній свідомості.

Саме такий понятійний апарат дозволяє відтворити на гносеологічному рівні процес трансформації раціональних та ірраціональних перетворених процесів суспільної самоорганізації, особливо в контексті формування та розвитку *еліт* або *ерцац-, псевдо- та квазіеліт*, а головне – *суспільного розвитку* або *сповільнення, гальмування та припинення суспільного відтворення* загалом.

Крім того, запропонований алгоритм дозволяє обгрунтувати, що історико-філософський дискурс суспільно-політичних та соціально-економічних концептів – форм втілення *зразків-матриць-патернів «інакше можливого»*, – сповіщає про те, що окрема теоретична доктрина є дієвою лише до певного часу, доки не настає чергова соціально-економічна та суспільно-політична криза. Визначення закономірностей формування – відповідні принципи, критерії та параметри взаємодії, – й

виступає об'єктом та метою подальших наукових розвідок та досліджень.

Літературні джерела.

1. Ансофф И. Новая стратегия: Пер. с англ. под ред. Ю.Н. Каптуревского. / И.Ансофф. – СПб.: Питер, 1999. – 416 с.
2. Батищев Г.С. Невосприимчивость и границы применения категории деятельности // Деятельность: теория, методология, проблемы./ Г.С.Батищев – М., 1990. – С. 23-35.
3. Бодрийяр Ж. Симулякры и симуляция/ Ж.Бодрийяр // Философия эпохи постмодерна: Сб. переводов и рефератов. Мн.: Изд. ООО Красико-принт, 1996 – С. 32-47
4. Босенко В.А. Воспитатель-воспитателя. Заметки по философским вопросам педагогики и педагогическим проблемам философии./ В.А.Босенко – К.: Всеукраинский союз рабочих, 2004. – 352 с.
5. Вебер Макс. Избранное. Образование общества.: Пер. с нем. / М.Вебер. – М.: Юрист, 1994. – 704 с. – (Лики культуры).
6. Друкер Питер Ф. Эпоха разрыва: ориентиры для нашего меняющегося общества: Пер.англ./ П.Друкер – М.: ООО "И.Д.Вильямс", 2007. – 336 с.: ил.
7. Злотина М.Л. Диалектика / М.Л.Злотина; [отв.ред. Ю.А.Мелков]. – Киев: ПАРАПАН, 2008. – 264 с.
8. Иванов В.П. Человеческая деятельность – познание – искусство./ В.П.Иванов – К.: Наукова думка, 1977. – 251 с.
9. Ильенков Э.В. Об идолах и идеалах./ Э.В.Ильенков. – М.: Наука, 1968. – 319 с.
10. Иноземцев В.Л. Пределы «догоняющего» развития./ С.В.Иноземцев – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2000. – 295 с.
11. Кравченко А.И. «Мир наизнанку»: методология превращенной формы/ А.И.Кравченко // Социологические исследования. – 1990. – №12. — С. 23-36.
12. Канарский А.С. Диалектика эстетического процесса./ А.С.Канарский – Киев, 2008. – 380 с.
13. Лангштейн М. Иррациональные и превращенные формы экономического отношения/ М.Лангштейн // Экономические науки. – 1969. – №1. – С.16-22.
14. Лифшиц Мих. В мире эстетики: статьи 1969-1981 гг./ М.Лифшиц – М.: Изобраз. искусство., 1985. - 317 с.
15. Мельниченко А.А. Перетворені форми у виховних практиках сучасного соціуму/ А.А.Мельниченко. – Рукописи// Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата соціологічних наук за спеціальністю 09.00.10 – філософія освіти. – НТУУ «КПІ» Київ, 2006.
16. Новіков Б.В. Двадцять шість тезисов об управленні и власти/ Б.В.Новіков// Сучасні проблеми управління: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції 26-27 листопада 2009 р., м.Київ. – К.: НТУУ «КПІ», 2009. – 344 с. – С. 82-84.
17. Мамардашвили М.И. Форма превращенная/ М.И.Мамардашвили// Философская энциклопедия – М., 1970. – Т.5 – С.387.
18. Маркс К. Экономические рукописи 1857-1859 годов. Ч.1./ К.Маркс.– Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 2-е изд., т.46, ч.1. 559 с.
19. Новіков Б.В. Творчість як спосіб здійснення гуманізму/ Б.В.Новіков. – К.: НТУУ «КПІ», 1998. – 310 с.
20. Науменко Л.К. Матеріалізм і постмодернізм / Л.К.Науменко // "Матеріалізм та емпіріокритицизм" – шедевр світової філософської думки [Текст]: матеріали міжнародної науково-практичної конференції 27-28 листопада 2008 року. – К.: НТУУ "КПІ", 2008. – С.159-160.
21. Портер М. Международная конкуренция./ М.Портер. – М.: Международные отношения, 1993. – 896 с.
22. Тоффлер Э. Шок будущего: Пре. с англ./ Э.Тоффлер. – М.: ООО "Издательство АСТ", 2001. – 560 с.
23. Турен Ален. Возвращений человека действующего. Очерк социологии./ А.Турен – М.: Научный мир, 1998. – 204 с.
24. Тульчинська С.О., Мельниченко А.А., Акімова О.А. Управління у сфері освіти і науки як фактор забезпечення сталого розвитку держави та регіонів [Текст]: монографія/ С.О.Тульчинська, А.А.Мельниченко, О.А.Акімова. – К.: Видавництво ВП «Едельвейс», 2012. – 352 с.
25. Хакен Г. Синергетика. Иерархия неустойчивости в самоорганизующихся системах и устройствах./ Г.Хакен. – М.: Мир, 1985. – 236 с.
26. Хамидов А.А. Понятие превращенной формы / А.А.Хамидов // Материалистическая диалектика как логика. – Алма-Ата, 1980. – С. 237-249.
27. Шкепа М.О. Феноменология истории в трансформациях культуры / М.О.Шкепа – Монография. – К.: Книжное изд-во НАУ, 2005. – 360 с.

References.

1. Ansoff Y. Novaya strategya: Per. s angl. podred. Yu.N. Kapturevskogo. / Y. Ansoff. – SPb.: Py`ter, 1999. – 416 s.
2. Baty`shhev G.S. Ney`scherpaimyevozmozhnosty` y` granu`czypry`meneny`yakategory`y` deyatel`nosty` // Deyatel`nost`: teory`ya, metodology`ya, problemy./ G.S.Baty`shhev – M., 1990. – S. 23 35.
3. Bodry`jyarZh. Sy`mulyakry y` sy`mulyacy`ya/ Zh.Bodry`jyar // Fy`losofy`yaэпоxy` postmoderna: Sb. perevodov y` referatov. Mn.: Y`zd. ООО Krazy`ko-pry`nt, 1996 – S. 32-47
4. Bosenko V.A. Vospy`tat` vospy`tatelya. Zаметky` pofy`losofsky`mvoprosampedagy`ky` y` pedagogy`chesky`mproblemamfy`losofy`y`./ V.A.Bosenko – K.: Vseukray`nsky`jsoyuzrabochy`x, 2004. – 352 s.
5. VeberMaks. Y`zbrannoe. Obrazovany`eobshhestva.: Per. s nem. / M.Veber. – M.: Yury`st, 1994. – 704 s. – (Ly`ky` kul`tury).
6. DrukerPy`ter F. Эпоха разрыва: ory`enty`rydlyanashogomenyayushhegosyaobshhestva: Per.sangl./ P.Druker – M.: ООО "Y`.D.Vy`lyams", 2007. – 336 s.: y`l.
7. Zloty`na M.L. Dy`alekty`ka / M.L.Zloty`na; [otv.red. Yu.A.Melkov]. – Ky`ev: PARAPAN, 2008. – 264 s.
8. Y`vanov V.P. Chelovecheskayadeyatel`nost` – pozny`e – y`skusstvo./ V.P.Y`vanov – K.: Naukovadumka, 1977. – 251 s.
9. Y`tenkov Э.В. Oby`dolax y` y`dealax./ Э.В.Y`tenkov. – M.: Nauka, 1968. – 319 s.
10. Y`nozemcev V.L. Predely`dogonyayushhego`razvy`ty`ya./ Ye.V.Y`nozemcev – M.: ZAO «Y`zdatel`stvo «Экономика», 2000. – 295 s.
11. Kravchenko A.Y`. «My`may`znanku»: metodology`yaprevrashhennojformy/ A.Y`.Kravchenko // Socy`ology`chesky`ey`ssledovany`ya. – 1990. – #12. — S. 23-36.
12. Kanarsky`j A.S. Dy`alekty`kastety`cheskogoprocesa./ A.S.Kanarsky`j – Ky`ev, 2008. – 380 s.
13. Langshtejn M. Y`racy`onal`nye y` prevrashnennyyeformy`экономы`chesky`xotnosheny`j/ M.Langshtejн // Экономы`chesky`enauky`. – 1969. – #1. – S.16-22.
14. Ly`fshy`czMy`x. V my`rezstety`ky`: stat`y` 1969-1981 gg./ M.Ly`fshy`cz – M.: Y`zobraz. y`skusstvo., 1985. - 317 s.
15. Mel`ny`chenko A.A. Peretvoreniformy` u vy`xovny`xprakty`kaxsuchasnosociumu/ A.A.Mel`ny`chenko. – Rukopy`s// Dy`sertacyanazdobuttyanaukovogostupenyakandy`datasociologichny`xnauczaspesyal`nistyu 09.00.10 – filosofiyaosvity`. – NTUU «KPI» Ky`yiv, 2006.
16. Novikov B.V. Dvadczat`shest`tezy`sovobupravleny`y` y` vlasty`/ B.V.Novikov// Suchasni`problemy` upravlinnya: materialy` V Mizhnarodnoyinaukovo-prakty`chnoyikonferencyi 26-27 ly`stopada 2009 r., m.Ky`yiv. – K.: NTUU «KPI», 2009. – 344 s. – S. 82-84.
17. Mamardashvily` M.Y`. Formaprevrashennaya/ M.Y`.Mamardashvily`// Fy`losofskayaэncy`klopedy`ya – M., 1970. – Т.5 – S.387.
18. Marks K. Экономы`chesky`erukopy`sy` 1857-1859 godov. Ch.1./ K.Marks.– Marks K., Энгел`s F. Soch. 2-e y`zd., т.46, ч.1. 559 s.
19. Novikov B.V. Tvorchist` yakspozibdzijsnennyagumanizmu./ B.V.Novikov. – K.: NTUU «KPI», 1998. – 310 s.
20. Naumenko L.K. Matery`aly`zm y` postmoderny`zm / L.K.Naumenko // "Materializmtaempiriokry`ty`cy`zm" – shedevrsvitovoyifilosof`s koyidumky` [Текст]: materialy` mizhnarodnoyinaukovo-prakty`chnoyikonferencyi 27-28 ly`stopada 2008 roku. – K.:NTUU "KPI", 2008. – S.159-160.
21. Porter M. Mezhdunarodnyakonkurency`ya/ M.Porter. – M.: Mezhdunarodnyetnosheny`ya, 1993. – 896 s.
22. Toffler Э. Shokbudushhego: Pre. s angl./ Э.Toffler. – M.: ООО "Y`zdatel`stvo AST", 2001. – 560 s.
23. TurenAlen. Vozvrashheny`jchelovekadejstvuyushhego. Oчерksocy`ology`y`./ A.Turen – M.: Nauchnyjmy`r, 1998. – 204 s.
24. Tul`chy`ns`ka S.O., Mel`ny`chenko A.A., Akimova O.A. Upravlinnya u sferiosvity` i nauky` yakfaktorzabezpechennyastalogorozvy`tkuderzhavy` taregioniv [Текст]: monografiya/ S.O.Tul`chy`ns`ka, A.A.Mel`ny`chenko, O.A.Akimova. – K.: Vy`davny`cztvo VP «Edel`vejs», 2012. – 352 s.
25. Xaken G. Sy`nergetika. Y`eraxy`y` neustojchy`vosty` v samoorgany`zuyushhy`xsyasy`stemax y` ustrojstvax./ G.Xaken. – M.: My`r, 1985. – 236 s.
26. Xamy`dov A.A. Ponyaty`eprevrashhennojformy` / A.A.Xamy`dov // Matery`aly`sty`cheskayadialekty`kakaklogy`ka. – Alma-Ata, 1980. – S. 237-249.
27. Shkepa M.O. Fenomenology`yay`story`y` v transformacyaxkul`tury` / M.O.Shkepa – Monografiya. – K.: Kny`zhnoey`zd-vo NAU, 2005. – 360 s.

Стаття надійшла до редакції 14.04.2017 р.